

ביפיו והדר על נוף. שאמר רבי יהודה, למה נקרא שמה ציון? מה הציון עומד לנס להסתכל בו וכו'.

והיתה גדולה ביפיו מנוף, זהו שכתוב יפה נוף מוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון. שכל מי שהיה רואה אותה, היה שמח. ששינונו, אמר רבי יוסי אמר רבי חייא, מעולם לא נכנס אדם בירושלים והיה עצב, לקיים מה שאמר מוש כל הארץ.

אמר רבי יצחק, פיון ששכב יעקב עליה, נתישב דעתו, ונגלתה עליו השכינה ודברה עמו, מה שלא היה קדם לכן. שאמר רבי יצחק, עד שעמד יעקב באותו מקום, לא נגלתה עליו השכינה.

ביון שראה יעקב כף, ידע שהמקום גרם לו, והקיץ משנתו, ונתירא שמא דבר אחר היה, וישכב כבתחלה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: יעקב, לא כף הוא, אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק. ועוד, הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך. ולא אתננה לאמה אחרת בגלוי השכינה על הארץ.

אמר רבי יוסי, מהו אשר אתה שכב עליה? אלא כשם שאתה שוכב עליה ונבואה עמך, כף זרעך הנבואה תהיה מצויה עמך, ולא עם אמה אחרת.

רבי יעקב פתח, (ישעיה כו) יחן רשע כל למד צדק. תניא, אמר רבי יעקב, ווי שהרשע יחן בעולם הזה, זה זרעו של עשו הרשע. ומפני מה יש להם חן ורחמים? מפני שזרעו של יעקב לא למד צדק. בארץ נכחות יעול - זו ירושלים, שהיא ארץ נכחות.

מהו יעול, אמר רבי יעקב, האויר של ארץ ישראל מחפים. ומרמז

תכשיטין של יפי. וציון גדלה ביפיו והדר על נוף. דאמר רבי יהודה למה נקרא שמה ציון, מה הציון עומד לנס להסתכל בו וכו'.

והיתה גדולה ביפיו מנוף, הדיא הוא דכתיב, יפה נוף מוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון, שכל מי שהיה רואה אותה, היה שמח. דתניא, אמר רבי יוסי אמר רבי חייא, מעולם לא נכנס אדם בירושלים והיה עצב, לקיים מה שאמר מוש כל הארץ.

אמר רבי יצחק, פיון ששכב יעקב עליה, נתישב דעתו, ונגלתה עליו השכינה ודברה עמו, מה שלא היה קודם לכן. דאמר רבי יצחק, עד שעמד יעקב באותו מקום, לא נגלתה עליו השכינה.

ביון שראה יעקב כף, ידע שהמקום גרם לו, והקיץ משנתו, ונתירא שמא דבר אחר היה, וישכב כבתחלה. אמר ליה קודשא בריך הוא, יעקב, לא כף הוא, אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק. ועוד, הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך. ולא אתננה לאמה אחרת, בגלוי השכינה על הארץ.

אמר רבי יוסי, מהו אשר אתה שכב עליה. אלא כשם שאתה שוכב עליה ונבואה עמך, כף זרעך הנבואה תהיה מצויה עמך, ולא עם אמה אחרת.

ר' יעקב פתח, (ישעיה כו) יחן רשע כל למד צדק. תניא, אמר רבי יעקב, ווי שהרשע יחן בעולם הזה, זה זרעו של עשו הרשע. ומפני מה יש להם חן ורחמים. מפני שזרעו של יעקב לא למד צדק. בארץ נכחות יעול, זו ירושלים, שהיא ארץ נכחות.

מהו יעול, אמר רבי יעקב, אוירא דארעא ישראל מחפים. ומרמז נבואה. וזרעו

שֶׁל עָשׂוּ יַעֲזֹל הָאֵוִיר וְהַנְּבוּאָה. מִפְּנֵי מָה, מִפְּנֵי שֶׁזָּרְעוּ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא רָאָה גְּאוֹת ה', וְאִינֶם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְעַל פֶּן יַחַן רָשָׁע וַיַּעֲזֹל טוֹב הָאָרֶץ וְהַנְּבוּאָה. רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, יַחַן רָשָׁע, אֵלּוּ אַמּוֹת הָעוֹלָם שֵׁישׁ לָהֶם מִמְּשָׁלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא לָמַד יִשְׂרָאֵל צִדְקָה.

נְבוּאָה. וְזָרְעוּ שֶׁל עָשׂוּ יַעֲזֹל הָאֵוִיר וְהַנְּבוּאָה. מִפְּנֵי מָה? מִפְּנֵי שֶׁזָּרְעוּ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא רָאָה גְּאוֹת ה', וְאִינֶם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְעַל פֶּן יַחַן רָשָׁע וַיַּעֲזֹל טוֹב הָאָרֶץ וְהַנְּבוּאָה. רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, יַחַן רָשָׁע - אֵלּוּ אַמּוֹת הָעוֹלָם שֵׁישׁ לָהֶם מִמְּשָׁלָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא לָמַד יִשְׂרָאֵל צִדְקָה.

פְּרֻשַׁת וַיֵּשֶׁב

פְּרֻשַׁת וַיֵּשֶׁב

תָּא חֲזִי, כַּמָּה שְׁנִין יְתִיב הֵהוּא צְדִיק, דְּלֹא חֲזָא לְאַבּוּהַ עֲשָׂרִין וְתַרְיִין שְׁנִין. הָא אֵינוּן יְתִיבוּ בְּמַצְרִים, עֲשָׂרִים וְתַרְיִין שְׁנִין, לְכָל שַׁבָּט וְשַׁבָּט מְאִינוּן עֲשָׂר שַׁבָּטִין דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, לְפוּם חוֹשְׁבָנָא הוּוּ מְאֵתָן וְעֲשָׂרִין שְׁנִין לְכֻלְהוּ, דִּל מִינֵיהּ עֲשָׂר שְׁנִין, דְּנִכְתּוּ לֹון בְּדִינָא דְלַעֲלֵא, בְּגִין עֲשָׂר שַׁבָּטִין קְדִישִׁין דְּמִיתוּ תַמָּן בְּמַצְרִים, אֲשִׁתְּאָרוּ מְאֵתָן וְעֲשָׂר, הִדָּא הוּא דְכִתִּיב, (בראשית מב ב) רְדוּ שָׁמָּה.

בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה שְׁנִים יֹשֵׁב אוֹתוֹ צְדִיק, שֶׁלֹּא רָאָה אֶת אָבִיו עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה. הֲרִי הֵם יֹשְׁבוּ בְּמַצְרִים עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה, לְכָל שַׁבָּט וְשַׁבָּט מְאֵתָם עֲשָׂרַת הַשַּׁבָּטִים שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ. לְפִי הַחֲשָׁבוֹן הָיוּ מְאֵתִים וְעֲשָׂרִים שָׁנָה לְכֻלָּם. תּוֹרִיד מֵהֶם עֲשָׂר שָׁנִים שֶׁנִּפְּוּ לָהֶם בְּדִין שֶׁל מַעֲלָה בְּשַׁבִּיל עֲשָׂרָה שַׁבָּטִים קְדוּשִׁים שֶׁמְתוּ שֵׁם בְּמַצְרִים - נִשְׁאָרוּ מְאֵתִים וְעֲשָׂר. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (בראשית מא) רְדוּ שָׁמָּה.

תָּא חֲזִי, כַּד גָּרְמוּ חוֹבִין, וְהָאֵי שַׁבַּת לֹא אֲתַנְטִיר כְּדָקָא יְאוֹת, דְּכִתִּיב (ירמיה יז כב) וְלֹא תוֹצִיאוּ מִשָּׂא מִבְּתִיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבַּת. לֹא תִטְלוּן עַלִיכוּן מִטּוֹלָא דְּחוֹבִין, דְּהָהּ מִגִּין עַלִיכוּן מִנֵּיהּ, יוֹם (דף לו ע"ב) הַשַּׁבַּת.

בֹּא וּרְאֵה, כַּשְׁגָּרְמוּ הַחֲטָאִים וְהַשַּׁבַּת הַזֶּה לֹא נִשְׁמְרָה כְּרָאוּי, שֶׁכְּתוּב (ירמיה יז) וְלֹא תוֹצִיאוּ מִשָּׂא מִבְּתִיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבַּת. אֵל תִּטְלוּ עַלִיכֶם מִשָּׂא שֶׁל עוֹנוֹת, שְׁהִיָּה מִגִּין עַלִיכֶם מֵהֶם יוֹם הַשַּׁבַּת.

וְרָא שְׁמַעוּ לֵיהּ לְנִבְיָאָה, וְאִיתְעַר עַלִיהֶן (ויקרא כו כה) חֶרֶב נּוֹקְמַת נִקָּם בְּרִית. מֵאֵן בְּרִית, דָּא שַׁבַּת, דְּכִתִּיב (שמות לא טז) לְדֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם. וּבְרִית מִלָּה, דְּכִתִּיב (ירמיה יא טו) וּבִשְׂרָר קִדְשׁ יַעֲבְרוּ מִעֲלֵיךָ. וּבְרִית צְדִיק דְּזַבִּינוּ לֵיהּ.

וְרָא שְׁמַעוּ לֵיהּ לְנִבְיָאָה, וְאִיתְעַר עַלִיהֶן (ויקרא כו כה) חֶרֶב נּוֹקְמַת נִקָּם בְּרִית. מֵאֵן בְּרִית, דָּא שַׁבַּת, דְּכִתִּיב (שמות לא טז) לְדֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם. וּבְרִית מִלָּה, שֶׁכְּתוּב (ירמיה יא) וּבִשְׂרָר קִדְשׁ יַעֲבְרוּ מִעֲלֵיךָ, וּבְרִית הַצְּדִיק שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ.

וּבְרָא בְּחַד דְּרָגָא, שַׁבַּת, וּבְרִית מִלָּה, וְצְדִיק. וְרָזָא דָּא, (עמוס ב ו) עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבַּעָה לֹא אָשִׁיבֶנּוּ, וְכֻלְהוּ תְּלִי בְּמִכְרָם בְּפִסְפָּה צְדִיק. וּכְדִין שָׂרוּ לֹא שְׁתַּעֲבָדָא שְׁבַע עַל חֲטָאתָם. וְאֲתַגְזֹר עַלִיהוֹן בְּגִלוּתָא

וְהַבֵּל בְּדִרְגָּה אַחַת - שַׁבַּת וּבְרִית מִלָּה וְצְדִיק. וְזֶהוּ סוּד (עמוס ב) עַל שְׁלֹשָׁה פְּשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבַּעָה לֹא אָשִׁיבֶנּוּ, וְכֻלָּם תּוֹלָה בְּמִכְרָם בְּפִסְפָּה צְדִיק. וְאֵז הַתַּחֲלִילוּ לְהַשְׁתַּעֲבַד שְׁבַע עַל חֲטָאתָם,

וַיִּגְזֹר עֲלֵיהֶם בְּגָלוֹת כָּכָל שְׁבָעִים שָׁנָה בַּחֲטָאִים שֶׁל שְׁמֵטָה וַיּוֹבֵל, שְׁתַּלּוּיִים בְּשַׁבַּת הַגְּדוֹל וְשַׁבַּת סַתָּם.

אֲחֵר כִּף בָּאוּ לְאַרְצָן הַקְּדוּשָׁה וְהִתְיַשְׁבוּ בָּהּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, לְתַשְׁלוּם שְׁבָעִים שְׁבוּעוֹת וְשְׁבָעִים שָׁנָה, עֶשֶׂר שָׁנִים לְכָל יוֹם, מֵאוֹתָם שְׁיֻנְקִים מְשָׁבִיעֵי, שְׁגַם שַׁבַּת הַגְּדוֹל אִף כִּף נִקְרָאת שְׁבִיעֵי מִמֵּטָה לְמַעְלָה, שְׁכוּלָל כְּאֶחָד זְכוֹר וְשֹׁמֵר. אֲחֵר כִּף הַתְּקִימוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בְּאַרְצָן עַל כַּח הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מִתְעַסְקִים.

וּבְשָׁנָרָם הַחֲטָא שֶׁל שְׁנֵאת חֲנָם, הַתְּעוֹרָרָה שְׁנֵאת חֲנָם כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (בראשית לו) וַיִּשְׁנֹאוּ אוֹתוֹ, אֵת אוֹתוֹ הַצְּדִיק, וְאֵז נִתַּן אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּיַדִּי מִי שֶׁשְׁנֹא אוֹתָם שְׁנֵאת חֲנָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב בְּאֶדָּם, (יחזקאל לה) עַן הָיִיתָ לָּךְ אֵיבַת עוֹלָם וַתַּגֵּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֶרֶב.

וְאֵז נִפְרַע מֵהֶם עַל יְדֵי מַגֵּן אוֹתָן הַשָּׁנִים שֶׁחֲסָרוּ מִסּוּד שֶׁל שְׁבַע עַל חֲטָאֲתֵיכֶם. בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁתִּמְנָה עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה שְׁבַע פְּעָמִים לְכָל אֶחָד מֵאוֹתָם הַעֲשָׂרָה שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ, יֵצֵא לָּךְ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעִים.

וְאֵז תִּתְעוֹרֵר גְּאֻלָּה לְיִשְׂרָאֵל כְּבִקְרָ שְׁמַתְחִיל לְהֵאִיר מַעַט מַעַט, עַד שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁהִסְתַּלַּק אוֹתוֹ הַצְּדִיק, הַדְּרָגָה שֶׁל טו"ב. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (בראשית לו) יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת אָחִיו. שְׁהָרִי אֵז יֵרָאֵה לְעַמֵּד בְּפֶרֶץ לְפָנֵי מִדַּת הַדִּין, שֶׁהָרִי נִשְׁלָמוּ חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְאֵז (עובדיה א) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֶשָׂו לְקֶשׁ וְדִלְקוֹ בָּהֶם וְאֶכְלוּם.

וְאֵז יְעוֹרֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא טוֹבוֹת רַבּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִתְבַּע עֲלֵבּוֹנָהוֹן, וְעֲלֵבּוֹנָהוֹן

דְּבָבָל, שְׁבָעִין שָׁנִין, בְּחֻבִּין דְּשְׁמֵטָה וַיּוֹבֵל, דְּתַלְיִין בְּשַׁבַּת הַגְּדוֹל, וְשַׁבַּת סַתָּם.

וְלִבְתָּר אֶתוֹ לְאַרְעָא קְדִישָׁא, וְאִתְיַשְׁבוּ בָּהּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין שָׁנִין, לְתַשְׁלוּם שְׁבָעִין שְׁבוּעִין, וְשְׁבָעִין שָׁנִין, עֶשְׂרֵה שָׁנִין לְכָל יוֹמָא, מֵאִינוֹן דִּינְקִין מְשָׁבִיעֵי, דְּשַׁבַּת הַגְּדוֹל אוּף הָכִי אִיקְרִי שְׁבִיעֵי מִתַּתָּא לְעִילָא. דְּכִלְיִל כְּאֶחָד זְכוֹר וְשֹׁמֵר. וְלִבְתָּר אִתְקִימוּ אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִין שָׁנִין בְּאַרְעָא, עַל חִילָא דְּאוּרִייתָא, דְּהוּוּ מִתְעַסְקִי.

וְכַר גְּרָם חוּבָא דְּשְׁנֵאת חֲנָם, אִתְעַרִי שְׁנֵאת חֲנָם דְּבִקְדָמִיתָא. הֵדָא הוּא דְּכַתִּיב, וַיִּשְׁנֹאוּ אוֹתוֹ, לְהֵהוּא זַכָּאָה. וְכַדִּין יְהִיב לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּיַד מֵאן דְּסָגִי לֹון שְׁנֵאת חֲנָם. הֵדָא הוּא דְּכַתִּיב, בְּאֶדָּם, (יחזקאל לה ה) עַן הָיִיתָ לָּךְ אֵיבַת עוֹלָם וַתַּגֵּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֶרֶב.

וְכַדִּין אִתְפָּרַע מַגֵּיִהוּ, עַל יְדֵי מַגֵּיִנָּא דְּאִינוֹן שָׁנִין, דְּחֲסָרוּ מִרְזָא דְּשְׁבַע עַל חֲטָאֲתֵיכֶם. תָּא חֲזִי, כַּד תִּמְנָי עֶשְׂרִים וַתְּרִין שָׁנִין שְׁבַע זְמַנִּין, לְכָל חַד מֵאִינוֹן עֶשְׂרֵה דְּזַבִּינוּ לִיָּה, הוּוּ לְהוּ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מָאָה וְאַרְבַּעִין.

וְכַדִּין יִתְעַר פּוּרְקָנָא דְּיִשְׂרָאֵל, כְּצַפְרָא דְּשֵׁאֲרַת לְאַנְהָרָא זְעִיר זְעִיר, עַד שְׁבָעָה עֶשֶׂר שָׁנִין, דְּאִסְתַּלַּק הֵהוּא צְדִיק דְּרָגָא דְּטו"ב, הֵדָא הוּא דְּכַתִּיב יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת אָחִיו. דְּהָא כְּדִין יִתְחַזִּי לְמִיקָם בְּפֶרֶץ, קָמִי מִדַּת דִּינָא, דְּהָא אִשְׁתַּלִּימוּ חוּבֵי עֲלָמָא, וְכַדִּין (עובדיה א יח) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֶשָׂו לְקֶשׁ וְדִלְקוֹ בָּהֶם וְאֶכְלוּם.

וְכַדִּין יִתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא טוֹבוֹן סְגִיאִין עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִתְבַּע עֲלֵבּוֹנָהוֹן, וְעֲלֵבּוֹנָהוֹן

טוֹבוֹת רַבּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִתְבַּע עֲלֵבּוֹנָם וְעֲלֵבּוֹן הַתּוֹרָה שֶׁשָּׂרְפוּ בָּאֵשׁ, וְהָדָם שֶׁל אוֹתָם שֶׁנִּהְרָגוּ